

Vastaus Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallituksen päätökseen § 205/28.8.2023 tehtyyn oikaisuvaatimukseen, joka saapui 11.9.2023 ja jonka allekirjoittaja on kunnanjohtaja Christina Båssar

Aluehallitus 09.10.2023 § 253
1250/00.02.01.00/2023

Valmistelija Svartsjö Sofia
Linda Jakobsson-Pada
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Oikaisuvaatimuspyyntö on saapunut koskien aluehallituksen päätöstä § 205 Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteet - Sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen, kuntoutuksen ja psykososiaalisten palvelujen toimialat. Oikaisuvaatimuksen on antanut Korsnäsin kunnanhallitus, perusteluna, että Korsnäsin kunnan asukkaiden palvelut heikentyvät olennaisesti. Oikaisuvaatimus on saapunut 11.9.2023 ja hyvinvointialueen § 142 mukaan oikaisuvaatimuksen ja aluevalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen. Hyvinvointialueen jäsen on henkilö, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta sijaitsee hyvinvointialueen alueella (hyvinvointialueen asukas), kunta, joka sijaitsee hyvinvointialueen alueella, yhteisö ja säätiö, jonka kotipaikka on hyvinvointialueen alueella olevassa kunnassa ja se, joka omistaa tai hallitsee hyvinvointialueen alueella sijaitsevaa kiinteää omaisuutta.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on edessään useita suuria muutoksia, joita joudutaan tekemään etenkin rahoituksen vähenemisen vuoksi. Suuren organisaation muodostaminen on kuitenkin myös antanut mahdollisuuden tarkastella toimintaa laajemmasta näkökulmasta, vertailla yksikköjen kustannuksia, tehdä yhteishankintoja sekä ratkaista terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden suuri haaste panostamalla toimenpiteisiin, jotka tukevat rekrytointia ja koulutusta niissä ammattiryhmissä, joissa henkilöstöpula on suurinta.

Suun terveydenhuollossa on jo tehty useita toimenpiteitä hoidon saavutettavuuteen vaikuttamiseksi, ja niitä jatketaan.

Organisaatiossa on tehty päätös tilojen käytön tehostamisesta. Palveluverkoston osalta on määritelty, montako sosiaali- ja terveystieteiden keskuksista ja hyvinvointiasemaa hyvinvointialueella tulee olla. Korsnäsin osalta on päätetty, että kunnassa on hyvinvointiasema, joka tarjoaa ensisijaisesti neuvolapalveluja. Suun terveydenhuoltoa voidaan tarjota myös hyvinvointiasemilla, mutta useimmissa tapauksissa se on keskitetty sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen tai erillisiin yksiköihin. Kehitys kulkee kohti suurempien suun terveydenhuollon yksikköjen muodostamista, jotta tiloja ja henkilöstöä voidaan käyttää tehokkaasti. Tulevaisuudessa kaikissa hyvinvointialueen kunnissa ei ole fyysisiä suun terveydenhuollon hoitoloita. Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmassa päätettiin vähentää suun terveydenhuollon yksikköjen määrää kolmella. Nämä konkretisoituivat sopeuttamisohjelman hyväksymisen jälkeen kesäkuussa 2023 sen mukaan, millä yksiköillä oli eniten haasteita resurssien saatavuudessa ja resurssitehokkuudessa.

Pienten suun terveydenhuollon yksikköjen haasteena ovat kustannukset ja henkilöstön saatavuus. Korsnäsin rekrytointi on ollut haasteellista jo pidemmän aikaa. Uusia työntekijöitä on helpompi rekrytoida yksiköihin, joissa on saatavilla kollegoiden tukea. Lisäksi pienet yksiköt muodostavat riskin potilasturvallisuuden näkökulmasta.

Enemmän lähipalvelua tarvitsevien väestöryhmien palvelujen turvaamiseksi suun terveydenhuoltoon on nyt sijoitettu liikkuva yksikkö. Tämän on tarkoitus hyödyttää koululaisia, jotka pääsevät hammashoitoon koulujen välittömässä läheisyydessä. Myös liikkuvaa yksikköä käytetään tehokkaasti, ja parhaillaan laaditaan suunnitelmaa liikkuvan yksikön sijoituspaikoista. Suunnitteilla on myös yksikön sijoittaminen Korsnäsiin.

Päätetyistä sosiaali- ja terveydenhuoltoverkoston sulkemisista on laadittu vaikutusarviot, joihin sisältyy riskiarviointi. Niitä voidaan luonnollisesti vielä tarkentaa, mutta niihin liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä. Arvion mukaan saavutettavissa olevia myönteisiä vaikutuksia ovat hoitokriteerien yhdenvertaisuuden lisääntyminen ja hoidon saatavuuden varmistaminen, koska rekrytointi on helpompaa suuremmissa yksiköissä.

Hyvinvointialueelta vaadittavat suuret säästöt eivät jätä varaa kaikkien aikaisempien palvelujen säilyttämiselle kaikissa palvelupisteissä. Sosiaali- ja terveystarjoajien rakentamiseen aikaisemmin vaikuttaneet kuntarajat pyyhkiytyvät nyt pois, ja meidän on huolehdittava siitä, että Pohjanmaan hyvinvointialueen väestön palvelutarpeisiin vastataan yhtäläisin perustein samalla kun palveluja on kyettävä tuottamaan pienemmin kustannuksin.

Emme pidä Korsnäsin ja Maalahden välimatkaa ylivoimaisen pitkänä. Liikkuva yksikkö tarjoaisi vielä läheisempää palvelua koululaisille ja mahdollisesti myös ikäihmisille, jos tätä toimintaa voidaan kehittää myös siihen suuntaan. Osa autolla liikkuvista asiakkaista on jo valinnut palvelupaikakseen Maalahden, koska he käyvät töissä Korsnäsin ulkopuolella. On myös mahdollista käyttää hyvinvointialueen muiden yksikköjen palveluja.

Korsnäsin kunta on luvannut tarjota psykososiaalisille palveluille tilat maksutta. Se on ystävällinen ja hyväntahtoinen tarjous, mutta se ei muuta Korsnäsin suun terveydenhuollon rekrytoinnin haasteellisuutta. Sellaisten tilojen pitäminen, jotka eivät ole tehokkaassa käytössä, ei tule kyseeseen. Prioriteettina on tehokas työskentely hoidon saatavuuden parantamiseksi Maalahdessa, ja sekä palvelusetelien käyttö että hankevaroilla rahoitettava jononpurku yksityissektorilla lyhentävät hoitajajonoja myös Maalahdessa/Korsnäsinissä. Myös liikkuvan yksikön pilotointijakso rahoitetaan osittain hankevaroilla, sillä hoidon saatavuuden parantaminen on etusijalla myös hankesuunnitelmassa.

Koska Maalahden ja Korsnäsin suun terveydenhuolto on ollut osittain yhdistettynä jo aikaisemmin, ei saavutettavuus ole suoraan vertailtavissa. Korsnäsinissä hoidetut suun terveydenhuollon osat eivät ole sisältäneet suun terveydenhuoltoon kuuluvan hoidon koko kirjoa, ja osaa asiakkaista on jo hoidettu Maalahdessa.

Oikaisuvaatimuksessa tuodaan esiin, että kaksi henkilöä (Rainer Bystedt ja Hans-Erik Lindqvist) ilmoitti olevansa esteellinen asian käsittelyssä. Oikaisuvaatimuksessa toivotaan esteellisyyskysymyksen selventämistä. Esteellisyyden suhteen kyseenalaistetaan myös se, olisiko Johanna Borg Närpiön kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja hyvinvointialueen työntekijän ominaisuudessa voinut osallistua asian käsittelyyn. Oikaisuvaatimuksessa kysytään myös, eivätkö asian käsittelyyn osallistuneet Pohjanmaan hyvinvointialueen työntekijät ole olleet esteellisiä.

Esteellisyydestä hyvinvointialueiden toimielimissä säädetään hyvinvointialuelain 102 §:ssä ja hallintolain 27–30 §:issä. Esteellisyysongelmat hyvinvointialueiden ja hyvinvointialueen kuntien välillä koskevat tilanteita, joissa päätöksentekijä toimii sekä hyvinvointialueen että kunnan toimielimissä. Suomen Kuntaliiton verkkosivuilla on sivu, jossa on kysymyksiä ja vastauksia erilaisiin hyvinvointialueen ja kunnan välisiin esteellisyyttä koskeviin asioihin. Esteellisyysperusteena voidaan soveltaa ensisijaisesti yhteisöjäviä.

Henkilö on esteellinen hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun yhteisöjävien perusteella, jos hän tai hänen hallintolain 28 § 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ns. perhepiiriin kuuluva läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Kun hyvinvointialueen aluehallituksessa tai lautakunnassa käsitellään kuntaa tai kuntayhtymää koskevia asioita – esimerkiksi jos käsitellään kunnan omaisuuden ostamista

hyvinvointialueelle – suosittelee Kuntaliitto, että asianomaisen kunnan hallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja sekä heidän hallintolain 28 § 2 momentin 1 kohdan tarkoittamat läheisensä jääväisivät itsensä varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Kunnanvaltuutettu ei sen sijaan ole hyvinvointialueen aluehallituksessa tai lautakunnassa yhteisöjäävin nojalla esteellinen käsittelemään asiaa, jossa kunta on asianosainen tai jossa kunnalle on asian ratkaisusta odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa, koska valtuusto ei ole hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu ”hallitus, hallintoneuvosto tai niihin rinnastettava toimielin”.

Henkilö on esteellinen palvelussuhde- tai toimeksiantojäävin perusteella, jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (hallintolain 28 § 1 momentin 4 kohta). Hallintolain 28 § 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde hyvinvointialueeseen ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa tai työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen.

Hallituksen käsittelemään asiaan, § 205 Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma – Sosiaali- ja terveyskeskus, kuntoutus ja psykososiaaliset palvelut, sisältyi kohta eräiden sellaisten palvelupisteiden lakkauttamisesta, joiden tilat kunnat tietyissä tapauksissa omistavat ja joita kunnat vuokraavat hyvinvointialueelle. Näissä tapauksissa syntyy yhteisöjäävi, sillä päätös voi aiheuttaa erityistä hyötyä tai vahinkoa kyseiselle kunnalle, jossa kiinteistö sijaitsee ja jossa kunta omistaa kiinteistön. Esteellisyytensä ovat tästä syystä ilmoittaneet aluehallituksen jäsenet Rainer Bystedt (Vöyrin kunta) ja Hans-Erik Lindqvist (Närpiön kaupunki), jotka kumpikin ovat kunnan-/kaupunginhallituksen jäseniä kunnissa, joita nämä kiinteistöasiat konkreettisesti koskettavat. Johanna Borg on valtuuston puheenjohtaja Närpiön kaupungissa eikä yhteisöjäävi kosketa häntä tämän vuoksi, vaikka hänellä on läsnäolo-oikeus kaupunginhallituksen kokouksissa.

Palvelussuhde Pohjanmaan hyvinvointialueeseen ei myöskään muodosta sellaista esteellisyyserustetta, että ne, jotka ovat osallistuneet kokoukseen ja ovat hyvinvointialueen palveluksessa, olisivat olleet esteellisiä asian käsittelyssä.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

ehdottaa aluehallitukselle, että oikaisuvaatimus hylätään yllä mainituin perustein.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirjaan merkittiin, että hallituksen jäsenet Rainer Bystedt ja Hans-Erik Lindqvist ilmoittivat hallintolain 28 §:n 5. kohdan mukaisesta esteellisyydestä (yhteisöjäävi), eivätkä olleet läsnä asiaa käsiteltäessä.